

Μνήμων

Τόμ. 1 (1971)

Τ Ο Μ Ο Σ Π Ρ Ο Τ Ο Σ

ΜΝΗΜΩΝ

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ : 'Η εξέλιξις τῶν τουρκολογικῶν σπουδῶν • ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΓΑΡΔΙΚΑ : 'Ο 'Αναστάσιος Πολυζοίδης καὶ ἡ 'Ελληνικὴ 'Επανάστασις • ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ Ε. ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ : Συμβολὴ εἰς τὴν βιογραφίαν τοῦ Πέτρου Στεφανίτση • ΧΡΗΣΤΟΥ Κ. ΛΟΥΚΟΥ : 'Η κατάληξις τῆς Καλαμάτας ἀπὸ τοῦς Μανιάτες (1831) • ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΑΤΗΦΟΡΗ : 'Ο 'Εμμ. 'Αντωνιάδης καὶ τὰ περὶ ἀναμειξιάς του εἰς τὴν πειρατείαν • ΒΑΡΒΑΡΑΣ ΤΣΙΟΥΡΑΚΗ : 'Ανέκδοτα ἔγγραφα περὶ τῆς μονῆς Ταξιάρχων Αἰγίου • ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΝΤΟΚΟΥ : Zonaticum • ΚΩΣΤΑ Θ. ΛΑΪΠΠΑ : Συμβολὴ εἰς τὴν Καλαβρυτινὴν βιβλιογραφίαν.

Α Θ Η Ν Α Ι 1 9 7 1

ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΠΕΤΡΟΥ ΣΤΕΦΑΝΙΤΣΗ

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ Ε. ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ

doi: [10.12681/mnimon.395](https://doi.org/10.12681/mnimon.395)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ Τ. Ε. (1971). ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΠΕΤΡΟΥ ΣΤΕΦΑΝΙΤΣΗ. *Μνήμων*, 1, 53–73.
<https://doi.org/10.12681/mnimon.395>

ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΠΕΤΡΟΥ ΣΤΕΦΑΝΙΤΣΗ

Ὁ Πέτρος Δ. Στεφανίτσης¹ γεννήθηκε στὴν Λευκάδα τὸ 1792. Σπούδασε ἰατρικὴ στὴν Ἰταλία καὶ γύρισε στὸ νησί του πρὶν ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ ἐπανάσταση. Τὸν βρίσκουμε στὸ Μεσολόγγι (1821 - 26) νὰ ζεῖ ὅλες τὶς περιπέτειες καὶ νὰ σώζεται στὴν Ἔξοδο. Στὸ Ναύπλιο, ποὺ κατέφυγε, πρωτοστάτησε στὴ συγκρότηση τοῦ Σώματος τῶν Ἑπτανησίων, ποὺ εἶχε σκοπὸ νὰ βοηθήσει τὴν πολιορκημένη Ἀκρόπολη (1826)². Ὑπηρετήσε ἐπίσης γιαντρός καὶ ἐπιστάτης στὸ νοσοκομεῖο Ναυπλίου (1827 - 33). Ἀπὸ τὸν Ὅθωνα διορίστηκε γιαντρός στὴ Φάλαγγα. Πεθαίνοντας (1863) χάρισε τὴν περιουσία του στὴν Ριζάρειο σχολή.

Πολλὲς πληροφορίες ὑπάρχουν γιὰ τὴ ζωὴ του καὶ τὴ δράση του ἀλλὰ καὶ ἀρκετὰ σημεῖα παραμένουν σκοτεινὰ. Ἀπὸ τὰ σχετικὰ προβλήματα ἄλλα ἔχουν ἐπισημανθεῖ, ὅπως ἡ ἔλλειψη πληροφοριῶν γιὰ τὰ νεανικά του χρόνια, τὶς σπουδές, τὴ συγγραφικὴ του δράση καὶ τὴν τύχη τῶν χειρογράφων του³, ἐνῶ ἄλλα ὄχι, ὅπως ἡ ἀπότομη καὶ

1. Ἡ βιβλιογραφία Στεφανίτση στὰ δύο τελευταῖα δημοσιεύματα γι' αὐτόν: Ἄ. Λιγνάδης, Συμπλήρωμα περὶ Πέτρου Στεφανίτση, περ. «Νέον Ἀθήναιον», τ. Δ' (1963), σ. 129 - 145 καὶ Σ π. Ι. Ἄσδραχᾶ, Λιθογραφίες ἀπὸ ἓνα ἀθησαύριστο ἔντυπο τοῦ Π. Δ. Στεφανίτση, περ. «Ὁ Ἑρανιστής», τ. Β' (1964), σ. 78 - 79 + 2 πίνακες.

2. Γιὰ τὴν ὅλη προσπάθεια τῶν Ἑπτανησίων καὶ μάλιστα τοῦ Στεφανίτση, βλ. Ἄ. Λιγνάδης, ὁ. π. Στὶς πληροφορίες ποὺ παρέχει τὸ δημοσίευμα αὐτό, πρέπει νὰ προστεθοῦν καὶ ἐκεῖνες ποὺ ἀναφέρονται σὲ ἔγγραφο τῶν ΓΑΚ, Δ.Ε., φακ. 200, 22 Σεπτεμβρίου 1826, Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ πρὸς Στεφανίτση. Ἡ Δ.Ε. τοῦ γνωστοποιεῖ ὅτι ἔστειλε 2.000 γρόσια γιὰ νὰ ἐνισχυθεῖ ἡ προσπάθεια τοῦ Σώματος τῶν Ἑπτανησίων καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ φροντίσει, μὲ κάθε τρόπο καὶ ὅσο γίνεται γρηγορώτερα, νὰ εἰσέλθει τὸ Σῶμα στὴν Ἀκρόπολη. Ὅλα αὐτὰ συνοδεύονται μὲ ἐπαίνους γιὰ τὴν πατριωτικὴ του δράση στὸ Μεσολόγγι καὶ στὸ Ναύπλιο.

3. Ν. Β. Τ [ω μ α δ ἄ κ η], (βιβλιοκρισία), Ἄ. Λιγνάδης, Πέτρος Στεφανίτσης, Δελτίον Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας, τ. ΙΒ' (1957 - 58), σ. 347, Σ π. Ι. Ἄσδραχᾶ, Τὸ βιβλίον τοῦ Π. Δ. Στεφανίτση γιὰ τὸ Μεσολόγγι, περ. «Αἰτωλικά Γράμματα» τ. 1 (1960), σ. 113 - 115, Ἄ. Κομίνης, Παρατηρήσεις εἰς τοὺς χρησμοὺς Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, Ε.Ε.Β.Σ., τ. Α' (1960), σ. 398 - 412 καὶ Ἄ. Λιγνάδης, ὅπου καὶ στὴ σημείωση 1.

μεγάλη αύξηση τῆς περιουσίας του πού παραμένει ἀνεξήγητη.

Ἡ μικρὴ αὐτὴ συμβολὴ ἀναφέρεται στὴν περίοδο πού ὁ Στεφανίτσης ἦταν γιατρός καὶ ἐπιστάτης στὸ νοσοκομεῖο Ναυπλίου, καθὼς καὶ στὸ πρόβλημα τῆς περιουσίας του.

Α) ΓΙΑΤΡΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΑΤΗΣ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΝΑΥΠΛΙΟΥ

Ὁ Πέτρος Στεφανίτσης διορίστηκε γιατρός καὶ ἐπιστάτης τοῦ νοσοκομείου Ναυπλίου στίς 4 Ἰουλίου 1827 μὲ διαταγὴ τῆς Γραμματείας Ἑσωτερικῶν καὶ Ἀστυνομίας⁴. Ἀλλὰ καὶ πρὶν ἀπὸ τὴν ἡμερομηνία αὐτὴ συμμετεῖχε στὴ διακονία τοῦ νοσοκομείου⁵.

Ἀπὸ τὴ θέση τοῦ ἐπιστάτη τοῦ νοσοκομείου, πέρα ἀπὸ τὰ ἐσωτερικὰ θέματα πού ἀντιμετώπιζε, σχετικὰ μὲ τὴ νοσηλεία καὶ τὴν τροφодοσία τῶν ἀσθενῶν του, εἶχε νὰ φροντίσει καὶ γιὰ τὴν ἐξεύρεση καὶ κατοχύρωση τῶν πόρων τοῦ νοσοκομείου, γιατί οἱ νόμοι καὶ οἱ διαταγές τῆς διοίκησης, πού ἔδιναν στὸ νοσοκομεῖο μερίσματα ἀπὸ τὰ κρατικὰ ἔσοδα, ἦταν ἀνίσχυροι μπροστὰ στίς ἀθαιρεσίες τῶν ἰσχυρῶν.

Ἐνα ἀπὸ τὰ ἔσοδα τοῦ νοσοκομείου ἦταν τὸ ἐνοίκιο ἀπὸ τὴ χρῆση τοῦ δημόσιου στατήρα (κανταριοῦ) τῶν Μύλων καὶ τοῦ Ναυπλίου. Ἀλλὰ τὴ χρῆση τοῦ κανταριοῦ τῶν Μύλων πούλησε παράνομα ὁ Δ. Βαφιόπουλος. Στίς 12 Ἰουλίου 1827, ἡ Ἀντικυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ, ἀντιδρώντας στὴν παρανομία, διατάζει νὰ πούλησει τὸ δικαίωμα ὁ ἐπιστάτης τοῦ νοσοκομείου Π. Στεφανίτσης καὶ νὰ παρευρεθεῖ στὴ δημοπρασία ὁ Κων/νος Μιχαλόπουλος, πού εἶχε ἀγοράσει παλιότερα τὸ δικαίωμα τοῦ κανταριοῦ⁶. Ἀλλὰ καὶ πάλι τὸ ἔσοδο ἀπὸ τὸ καντάρι τῶν Μύλων δὲν ἀποδόθηκε στὸ νοσοκομεῖο. Νέο ἐμπόδιο ὁ Κ. Βέρης, ἀρχηγὸς τῆς Φρουρᾶς τῶν Μύλων, πού τοποθέτησε δικό του ἄνθρωπο γιὰ νὰ εἰσπράττει τὸ ἔσοδο, καὶ ἔτσι ὁ νόμιμος ἀγοραστής, πού πῆρε τὸ δικαίωμα ἀπὸ τὴ δημοπρασία τοῦ Στεφανίτση, ἐμποδίστηκε ἀπὸ τὴν ἐκμετάλλευσή του καὶ γι' αὐτὸ δὲ δίνει χρήματα στὸ νοσοκομεῖο. Ὁ Στεφανίτσης ἀπευθύνεται στὴν προϊσταμένη του Γραμματεία καὶ ζητᾷ τὴ βοήθειά της (5 Αὐγούστου 1827)⁷.

Στίς 8 Αὐγούστου 1827 ζητᾷ καὶ πάλι τὴ βοήθεια τῆς ἴδιας Γραμ-

4) Ἐπιστολαὶ I. Α. Καποδίστρια [...], μεταφρασθεῖσαι ἐκ τοῦ γαλλικοῦ παρὰ Μιχαὴλ Γ. Σχινᾶ, τ. Α' - Δ', Ἀθήνησιν 1841 - 43, τ. Δ', σ. 434 - 436.

5. ΓΑΚ, Ὑπουργ. Ἑσωτερικῶν, φακ. 108, 2 Ὀκτωβρίου 1827. Βλ. Παράρτημα, ἀρ. 4 καὶ ΓΑΚ, Ἀντικυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ, φακ. 227, 8 Μαΐου 1827. Βλ. Παράρτημα, ἀρ. 1.

6. Ἀ. Λιγνάδης, ὁ. π., σ. 137.

7. ΓΑΚ, Ὑπουργ. Ἑσωτερικῶν, φακ. 99, 5 Αὐγούστου 1827. Βλ. Παράρτημα, ἀρ. 2.

ματείας, επειδή ο Βαφιόπουλος παρακρατεί το «κουτί του σπιταλιού», το κουτί — ταμείο του νοσοκομείου⁸. Η Αντικυβερνητική Έπιτροπή στις 9 Αυγούστου αναθέτει στον Γραμματέα Έσωτερικών και Άστυνομίας να διατάξει το στρατηγό Βέρη να παραχωρήσει το δικαίωμα του κανταριού στον έπιστάτη του νοσοκομείου⁹. Ο Άναστάσιος Λόντος εκτελεί τη διαταγή της Αντικυβερνητικής έπιτροπής διατάζοντας τον Κ. Βέρη να παραχωρήσει στο νοσοκομείο τα έσοδα από το καντάρι των Μύλων¹⁰. με δεύτερη διαταγή του καλεί τον Βαφιόπουλο να παραδώσει στον Στεφανίτση το «κουτί» του νοσοκομείου και κάθε έσοδο, που θα άνήκει μελλοντικά στο νοσοκομείο¹¹.

Ένα άλλο έγγραφο¹² αποκαλύπτει και άλλη πτυχή από την ύποθεση του κανταριού. Το έστειλε (9 Σεπτεμβρίου) ο Κ. Μιχαλόπουλος, (που είχε αγοράσει παλιότερα το δικαίωμα του κανταριού), για να ζητήσει την παραχώρηση των κανταριών του Ναυπλίου και των Μύλων, στην ίδια τιμή, που πουλήθηκαν από τον έπιστάτη του νοσοκομείου σε άλλον. Το παράλογο αίτημα του Μιχαλόπουλου στηρίζεται στο έπιχείρημα ότι αυτός, που είχε και παλιότερα τη χρήση των κανταριών, μπόρεσε να αυξήσει το έσοδο του νοσοκομείου από 100 σε 300 γρόσια.

Ένώ όμως η αντίδικία για τα έσοδα νοσοκομείου συνεχίζεται, η διοίκηση αποφασίζει την αντικατάσταση του Στεφανίτση. Ο άμερικανός φιλέλληνας Howe, με αίτησή του στον Γραμματέα Έσωτερικών και Άστυνομίας, ζητά για ένα χρόνο το σπίτι που χρησιμεύει για νοσοκομείο, καθώς και ένα άλλο, για τη διαμονή του γιατρού, επειδή έχει στη διάθεσή του χρήματα, από συνδρομές συμπατριωτών του, αρκετά για έτήσια συντήρηση ενός νοσοκομείου. Η αίτηση γράφτηκε γαλλικά στις 9/21 Σεπτεμβρίου 1827 στην Αίγινα¹³. Ο Ά. Λόντος που πήρε την αίτηση του Howe αποφάσισε να παραχωρήσει το νοσοκομείο. Κυβερνητικό διάταγμα αναθέτει στον Howe την έπισταση του

8. ΓΑΚ, Έπουργ. Έσωτερικών, φακ. 100, 8 Αυγούστου 1827, Στεφανίτσης προς Γραμματεία Έσωτερικών και Άστυνομίας.

9. Η έντολή της Αντικυβερνητικής Έπιτροπής είναι γραμμένη στην 2η σελίδα της παραπάνω (σημ. 7) αναφοράς του Στεφανίτση.

10. ΓΑΚ, Έπουργ. Έσωτερικών, φακ. 100, 9 Αυγούστου 1827, Γραμματ. Έσωτερικών και Άστυνομίας προς τον Άστυνόμον Ναυπλίου.

11. Ο. π., Γραμματ. Έσωτερικών και Άστυνομίας προς τον αρχηγό της Φρουράς των Μύλων.

12. ΓΑΚ, Έπουργ. Έσωτερικών, φακ. 104, 9 Σεπτεμβρίου 1827, Κων/νος Μιχαλόπουλος προς την Αντικυβερνητική Έπιτροπή.

13. Ο. π., Sam. G. Howe προς Excellence [Γραμματέα Έσωτερικών και Άστυνομίας].

νοσοκομείου Ναυπλίου¹⁴. Μὲ ἔγγραφό του ὁ Λόντος ἀναγγέλλει στὸν προσωρινὸ διοικητὴ Ναυπλίου τὸ διορισμὸ τοῦ Howe, ζητώντας κάθε διευκόλυνση στὸ ἔργο του. Ἐπίσης διατάζει νὰ γίνεи ἐλεγχος στὸ λογαριασμὸ τοῦ Στεφανίτση καὶ νὰ ἐξοφληθεῖ ἀπὸ τὰ δικαιώματα τοῦ νοσοκομείου¹⁵.

Τὸ περιεχόμενο τῶν δύο παραπάνω ἐγγράφων ἀνακοινώνεται στὸν Στεφανίτση μαζί μὲ τὴ διαταγὴ νὰ παραδώσει τὸ νοσοκομεῖο¹⁶.

Παρ' ὅλα αὐτὰ, ὁ ἀμερικανὸς φιλέλληνας S. G. Howe δὲ φαίνεται νὰ ἔγινε ποτὲ ἐπιστάτης τοῦ νοσοκομείου. Στὸ προσωπικὸ του ἡμερολόγιο σημειώνει¹⁷. «*Πόρος 9 Σεπτεμβρίου [1827]. Ἐπὶ ἄλλων χθὲς ἐκ Σπετσῶν καὶ ἔφθασα σήμερον περὶ τὴν 9 π.μ. Τὸ βρῆκιον «Πολιτικά» ἐκ Βοστώνης ἔφθασεν ἤδη, μὲ νέα βοηθήματα, ἐκ τοῦ κοιμητηρίου. Τὸ φορτίον ἐστάθη ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ δόκτωρος Ρῶς [=Russ]. Τὸ κοιμητήριον ἀνέθεσε τὴν διανομὴν εἰς τὸν Μύλλερ καὶ εἰς ἐμέ. Ἐλαβον ἐπιστολάς παρὰ πλείστων φίλων μου καὶ μίαν ἐκ τοῦ κοιμητηρίου παρακαλοῦντος με νὰ συνεργασθῶ μετὰ τοῦ δόκτωρος Ρῶς καὶ νὰ δεχθῶ ἐπιταγὴν 500 ταλλήρων». Ἡ ἐπομένη ἀναγραφὴ στὸ ἡμερολόγιο ἔχει ἡμερομηνία : «*Πόρος 28 Σεπτεμβρίου [1827]...*» Τὰ 500 τάλιαρα, γιὰ τὰ ὁποῖα γίνεται λόγος στὸ ἡμερολόγιο, ἴσως νὰ εἶναι τὰ χρήματα ἢ μέρος ἀπὸ τὰ χρήματα στὰ ὁποῖα ὁ Howe στήριζε τὴν αἴτησή του γιὰ τὴν παράδοση τοῦ νοσοκομείου.*

Οἱ ἐνέργειες τοῦ Howe, γιὰ νὰ τοῦ παραχωρηθεῖ τὸ νοσοκομεῖο, ἔγιναν στὸ χρονικὸ διάστημα ποῦ τὸ ἡμερολόγιό του παρουσιάζει χάσμα (9 Σεπτεμβρίου μέχρι 28 Σεπτεμβρίου 1827 μὲ τὸ νέο ἡμερολόγιο). Σ' αὐτὸ τὸ διάστημα πρέπει νὰ πῆγε στὴν Αἴγινα, ποῦ ἦταν ἔδρα τῆς Κυβέρνησης, καὶ ἐκεῖ στίς 9/21 Σεπτεμβρίου ἔγραψε τὴν αἴτησή του στὸν Γραμματέα Ἐσωτερικῶν καὶ Ἀστυνομίας, ζητώντας τὴν παραχώρηση τοῦ νοσοκομείου¹⁸. Στίς 2 Ὀκτωβρίου 1827 τὸν βρίσκουμε νὰ ταξιδεύει στίς Κυκλάδες γιὰ νὰ μοιράσει τρόφιμα σὲ Κρητικὲς προσ-

14. ΓΑΚ, Ὑπουργ. Ἐσωτερικῶν, φακ. 105, 12 Σεπτεμβρίου 1827, Γραμματ. Ἐσωτερικῶν καὶ Ἀστυνομίας πρὸς τὸν Χάους [=Howe].

15. Ὁ. π., Γραμματ. Ἐσωτερικῶν καὶ Ἀστυνομίας πρὸς τὸν Προσωρινὸ Διοικητὴ Ναυπλίου.

16. Ὁ. π., Γραμματ. Ἐσωτερικῶν καὶ Ἀστυνομίας πρὸς τὸν Π. Στεφανίτση. Βλ. παράρτημα, ἀρ. 3.

17. Σάμουελ Χάου, Ἠμερολόγιο ἀπὸ τὸν ἀγῶνα. Εἰσαγωγή καὶ παρουσίαση ἀνεκδ. ἀποσπασμάτων Ὁδυσσεῆ Δημητρακόπουλου, Ἀθήνα 1971, σ. 168.

18. Στὸ νοσοκομεῖο Ναυπλίου ὁ Howe εἶχε ὑπηρετήσει, σὰν ἰατροχειρουργὸς ἀπὸ τὴν 1 Ἰανουαρίου μέχρι τὶς ἀρχὲς Ὀκτωβρίου 1826, ὁπότε διορίστηκε στὴν «Καρ-

φυγικές οικογένειες ¹⁹. Τὸν Νοέμβριο ἴδρυσε πρόχειρο νοσοκομεῖο στὸν Πόρο, μὲ τοὺς Post, Russ καὶ Muller ²⁰, καὶ ἔφυγε γιὰ τὴν Ἀμερικὴ στὶς 13 Νοεμβρίου 1827 ²¹.

Ἔτσι ποτὲ δὲν ἔγινε ἐπιστάτης στὸ νοσοκομεῖο Ναυπλίου, ὅπου παρέμεινε ὁ Στεφανίτσης. Γι' αὐτὸ μᾶς πείθει καὶ ἔγγραφο τοῦ ²² στὴν Γραμματεία Ἑσωτερικῶν καὶ Ἀστυνομίας ποὺ ζητᾶ τὴ βοήθειά της, γιατί τὸ νοσοκομεῖο δὲν ἔχει πόρους καὶ ὁ ἴδιος δὲν μπορεῖ νὰ τὸ βοηθήσει οἰκονομικὰ (2 Ὀκτωβρίου 1827). Τὸ ἔγγραφο αὐτὸ μᾶς πείθει ὅτι δὲν πραγματοποιήθηκε ἡ ἀντικατάστασή του. Ἐμεινε στὸ νοσοκομεῖο μέχρι τὸν ἐρχομὸ τοῦ Καποδίστρια. Ἀπευθύνθηκε τότε στὸν Κυβερνήτη καὶ ζήτησε τὴν προστασία καὶ τὴ συνδρομή του. Ἡ ἀναφορά του ἔχει ἡμερομηνία 24 Φεβρουαρίου 1828. Δύο ἡμέρες ἀργότερα ἀπάντησε ὁ Καποδίστριας μὲ εὐχαριστίες καὶ ἐπαίνους γιὰ τὴν προσπάθεια τοῦ Στεφανίτση, καθὼς καὶ μὲ ὑποσχέσεις γιὰ τὴν ἐνίσχυση τοῦ ἔργου του ²³.

Τὴν ἐποχὴ ποὺ γράφεται ἡ ἀναφορά του στὸν Καποδίστρια, ὁ Στεφανίτσης ἀσκεῖ καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ ἱατροδικαστῆ στὸ Ναύπλιο. Μὲ ἔγγραφο τοῦ ὁ προσωρινὸς διοικητῆς Ναυπλίου Ἰωάννης Θεοτόκης διατάζει τὸν Στεφανίτση νὰ ἐξετάσει, (23 Φεβρουαρίου 1827), τὸ πτώμα

τερία», γιὰ νὰ ὑπηρετήσῃ ἐκεῖ μέχρι τὸν Μάιο τοῦ 1827 (Θ. Βαγενᾶ - Εὐρ. Δημητράκοπουλοῦ, Ἀμερικανοὶ φιλέλληνες ἔθελοντὲς στὸ εἰκοσιένα, Ἀθήνα 1949, σ. 80). Στὴν ὑπηρεσία τοῦ Howe στὸ νοσοκομεῖο καὶ τὴν «Καρτερία», ἀναφέρονται δύο ἔγγραφα τῶν ΓΑΚ :

1) ΓΑΚ, Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ, φακ. 203, 5 Ὀκτωβρίου 1826, Γενικὴ Γραμματεία πρὸς τὴν Καταναλωτικὴ Ἐπιτροπὴ. Διατάζει «νὰ προμηθεύσῃ εἰς τὸν ἱατρὸν τοῦ νοσοκομείου κύριον Ἰου (How[e]) ἀνάλογον τινὰ κατοικίαν».

2) ΓΑΚ, Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ, φακ. 205, 15 Ὀκτωβρίου 1826. Ἡ Δ.Ε. διορίζει τὸν Howe «ἱατροχειροῦργον ἐν τῷ ἀτμοκινήτῳ «Καρτερία» καὶ ἔφορον τῶν ἐν τῷ στόλῳ ἱατροχειροῦργων».

19. Σάμουελ Χάου, Ἡμερολόγιο... σ. 169.

20. Σ. Θ. Λάσκαρι, Ὁ Φιλελληνισμὸς ἐν Ἀμερικῇ κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν, ἐν Ἀθήναις 1927, σ. 66. Πρβλ. καὶ Σάμουελ Χάου, Ἡμερολόγιο... σ. 188.

21. Σάμουελ Χάου, Ἡμερολόγιο... σ. 180 - 181.

22. ΓΑΚ, Ὑπουργ. Ἑσωτερικῶν, φακ. 158, 2 Ὀκτωβρίου 1827. Βλ. παράρτημα, ἀρ. 4.

23. Καὶ τὰ δύο κείμενα δημοσιεύτηκαν ἀπὸ τὸν Στεφανίτση στὸν 4ο τόμο τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Καποδίστρια, ποὺ ἐκδόθηκαν μὲ δική του δαπάνη. Ἐπιστολαὶ I. Α. Καποδίστρια, ὀ. π. 434 - 436. Ἀναδημοσιεύτηκαν δύο φορές ἀπὸ Κ. Μαχαιρᾶ στὰ βιβλία του : 1) Λευκάς καὶ Λευκάδιοι ἐπὶ Ἀγγλικῆς προστασίας, 1810 - 1864, Κέρκυρα 1940, σ. 101 - 103. 2) Ἡ Λευκάς, 1700 - 1864, Ἀθήναι 1958, σ. 116 - 118. Τὸ πρωτόγραφο τῆς ἀναφορᾶς Στεφανίτση πρὸς Καποδίστρια βρίσκεται στὰ ΓΑΚ, Γεν. Γραμματεία, φακ. 20, 23 Φεβρουαρίου 1828.

του δολοφονημένου κήρυκα Δημ. Σαλανίτη. Ὁ Στεφανίτης ἐκτελεῖ τὴ διαταγὴ καὶ ὑποβάλλει τὴ σχετικὴ ἔκθεση²⁴.

Ἄλλὰ ἡ ὑπόσχεση τοῦ Καποδίστρια — ἀπάντηση στὴν ἀναφορὰ Στεφανίτη, ποὺ εἶδαμε παραπάνω — «[...] ὅτι ἡ Κυβέρνησις, ὅχι μόνον θέλει λάβη πρόνοιαν νὰ φροντίσῃ νὰ πληρώσῃ καὶ τὰ ὅσα ἄχρι τοῦδε ἐξ ἰδίων σου ἐξώδευσας, χωρὶς νὰ ζημιωθῆς εἰς τὸ παραμικρόν», δὲν πραγματοποιήθηκε.

Τὸ οἰκονομικὸ πρόβλημα δυσχεραίνει τὴ λειτουργία τοῦ νοσοκομείου καὶ ὁ Στεφανίτης ἀπευθύνεται καὶ πάλι (17 Ἰουνίου 1828) στὸν Καποδίστρια²⁵ ἀφοῦ ἐξαντλεῖ τὴν ὁδὸ τῆς κρατικῆς ἱεραρχίας. Ἄναφèresται στοὺς λογαριασμοὺς τοῦ νοσοκομείου, ποὺ δείχνουν μηνιαῖα ἐξοδα 900—1000 γρόσια, στὶς προσπάθειές του νὰ ἐπιτύχει κάθε οἰκονομία. (Στὴν οἰκονομία αὐτὴ ἀναφέρθηκε καὶ στὴν πρώτη ἀναφορὰ του στὸν Κυβερνήτη, προβάλλοντας τὸν ἰσχυρισμὸ ὅτι μείωσε τὰ ἐξοδα τοῦ νοσοκομείου ἀπὸ 4.000 σὲ 1000 γρόσια). Στὸ νέο ἐμπόδιο ποὺ παρουσιάζεται καὶ τὸ ἔσοδο ἀπὸ τὸ δημόσιο στατήρα (καντάρι) δὲν φτάνει ποτὲ στὸ νοσοκομεῖο : Ὁ Ἔϊντεκ, μὲ κάλυψη τοῦ Ἐκτάκτου Ἐπιτρόπου, εἰσπράττει πὸ εἰσόδημα τοῦ κανταριοῦ.

Οἱ ἐκκλήσεις τοῦ Στεφανίτη δὲν ἔφεραν γρήγορα τὸ ποθητὸ ἀποτέλεσμα. Ἔτσι ἡ ἐκκαθάριση τῶν λογαριασμῶν του βράδυνε πολὺ : ἔγινε ἔπειτα ἀπὸ τρεισήμισι χρόνια ὑπηρεσίας του στὸ νοσοκομεῖο. Ἀπὸ ἔγγραφο τοῦ Γ. Γραμματέα τῆς Ἐπικρατείας Ν. Σηληιάδη (4 Μαΐου 1831)²⁶ φαίνεται ὁ ἔλεγχος καὶ ἡ ταχτοποίηση τῶν λογαριασμῶν του ἀπὸ τὸν Αὐγουστο τοῦ 1827 μέχρι τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1830. Γι' αὐτὸ τὸ χρονικὸ διάστημα τὸ Δημόσιο βρέθηκε χρεωμένο στὸν Στεφανίτη 8.138 γρόσια ἢ 3225 φοίνικες γιὰ ἐξοδα τοῦ νοσοκομείου, χωρὶς νὰ ὑπολογίζονται οἱ μισθοὶ του, (μηνιαῖος μισθὸς 400 γρόσια· γιὰ 31 μῆνες = 12.400 γρόσια), ποὺ ἴσως νὰ τοὺς εἶχε πάρει σὲ γραμματίο ἀπὸ τὴν ἐθνικὴ τράπεζα, σύμφωνα μὲ παλαιότερη γνωμοδότηση τοῦ Σηληιάδη. Ἡ συνεισφορὰ τοῦ Στεφανίτη γιὰ τοὺς 31 μῆνες ἦταν 8.138 γρόσια ἢ 262 γρόσια γιὰ κάθε μῆνα. Ἄν ἀπὸ τὰ 1.000 γρόσια, ποὺ ἦταν τὰ μηνιαῖα ἐξοδα τοῦ νοσοκομείου ἀφαιρέσουμε τὸ μισθὸ του, τὰ ἐξοδα τοῦ νοσοκομείου μένουν 600 γρόσια καὶ ἡ συμμετοχὴ του σ' αὐτὰ μὲ 262 γρόσια καλύπτει περίπου τὸ 43% τῶν ἐξόδων γιὰ τὴ συντήρηση τοῦ νοσοκομείου.

24. ΓΑΚ, Γεν. Γραμματεία, φακ. 20, 23 Φεβρουαρίου 1828, Προσωρινὸς Διοικητὴς Ναυπλίου (Ἰω. Θεοτόκης) πρὸς τὸν Κυβερνήτη. Στὴν 3ῃ σελίδα τοῦ παραπάνω ἐγγράφου, ἀντίγραφο τῆς ἔκθεσης Στεφανίτη πρὸς τὸν προσωρινὸ Διοικητὴ Ναυπλίου.

25. ΓΑΚ, Γεν. Γραμματεία, φακ. 85, 17 Ἰουνίου 1828. Βλ. παράρτημα, ἀρ. 5.

26. ΓΑΚ, Γεν. Γραμματεία, φακ. 266, 4 Μαΐου 1831, Βλ. παράρτημα, ἀρ. 6.

Στις 10 Φεβρουαρίου 1831 καὶ στὶς 30 Ἀπριλίου τοῦ ἴδιου χρόνου, ὁ Στεφανίτσης - καθὼς λέγει ὁ Σπηλιάδης - ἔλαβε 4.000 φοίνικες (ἢ 10.000 γρόσια περίπου) καὶ ἔτσι ἐξοφλήθηκαν τὰ χρέη τοῦ Δημοσίου γιὰ τὸ χρονικὸ διάστημα : Αὐγούστος 1827 - Φεβρουάριος 1830. Ἔμενε μάλιστα καὶ ὑπόλοιπο 744 φοίνικες (ἢ 1760 γρόσια περίπου) γιὰ τὰ ἐξοδα τοῦ χρόνου, ποὺ εἶχε ἤδη περάσει : Μάρτιος 1830—Φεβρουάριος 1831. Γι' αὐτὸ τὸ χρόνο ὁ Σπηλιάδης διόρισε²⁷ τριμελὴ ἐπιτροπὴ ἀπὸ τοὺς γιατροὺς Δ. Μολδίνη, Ν. Μαράτο καὶ Ν. Φωτεινό, γιὰ νὰ ἐλέγξει τὸ λογαριασμὸ τοῦ Στεφανίτση καθὼς καὶ τὸν τρόπο ποὺ πολιτεύτηκε σὰν ἐπιστάτης καὶ γιατρὸς στὸ νοσοκομεῖο. Ἡ ἐπιτροπὴ ἔπρεπε νὰ συντάξει ἔκθεση καὶ νὰ τὴν παραδώσει στὸν Διοικητὴ Ναυπλίας, ὁ ὁποῖος θὰ πληροφοροῦσε τὴν Κυβέρνηση γιὰ τὰ εἰσοδήματα τοῦ νοσοκομείου στὸν ἴδιο χρόνο.

Τὸν Ἰούλιο τοῦ 1831 ὁ Στεφανίτσης παραπονιέται σιὸ διοικητὴ Ναυπλίας, Ἄργους καὶ Κάτω Κεχαγιέ, Κ. Ἀξιῶτη²⁸, ἐπειδὴ ὁ ὑγειονόμος δὲν τὸν προσκαλεῖ σιὸ καθαρτήριο τῶν πλοίων, ἀλλὰ προσκαλεῖ ἄλλους γιατροὺς. Στὸ ἔγγραφο τοῦ Ἀξιῶτη ὁ Στεφανίτσης ἀναφέρεται σὰ διευθυντὴς τοῦ νοσοκομείου.

Μετὰ τὴν οἰκονομικὴ ταχτοποίηση, ὁ Στεφανίτσης ἔμεινε σιὸ νοσοκομεῖο μέχρι τὴ δολοφονία τοῦ Κυβερνήτη καὶ τὴν ἀφιξὴ τοῦ Ὅθωνα²⁹.

Σ' αὐτὸ τὸ χρονικὸ διάστημα συνεχίζει τὴ δράση του σιὸ νοσοκομεῖο. Μικρὸ μὰ καὶ συγκινητικὸ δείγμα τῆς εἶναι μία ἔντυπη «εἰδοποίησης»³⁰ πρὸς τοὺς φτωχοὺς Ἑλληνας (2 Ἰουνίου 1832). Ὑπόσχεται ὅτι ὁποῖος ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἰατρικὴ συμβουλὴ ἢ ἀπὸ φάρμακο, θὰ τὰ βρῖσκει σιὸ Ἀ' Ἐθνικὸ νοσοκομεῖο Ναυπλίου, χωρὶς χρηματικὴ ἐπιβάρυνση.

Β) ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΣ ΤΟΥ BRUNO

Ὁ Στεφανίτσης σώθηκε κατὰ τὴν Ἐξοδο τῆς Φρουρᾶς ἀπὸ τὸ Μεσολόγγι τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1826, ἀλλὰ ὅπως ὁ ἴδιος λέγει «[...] μὲ τὸ

27. ΓΑΚ, Γεν. Γραμματεία, φακ. 266, 12 Μαΐου 1831. Βλ. παράρτημα, ἀρ. 7.

28. ΓΑΚ, Γεν. Γραμματεία, φακ. 271, 23 Ἰουλίου 1831, Διοικητὴς Ναυπλίας, Ἄργους καὶ Κάτω Κεχαγιέ πρὸς τὸν Κυβερνήτη.

29. Τὴν πληροφορία δίνει ὁ ἴδιος ὁ Στεφανίτσης στὴν ἀναφορὰ του «πρὸς τὴν σεβαστὴν ἐν Ἀθήναις, τῆς Τρίτης Σεπτεμβρίου Ἐθνικὴν συνέλευσιν», ποὺ δημοσιεύτηκε στὴν ἑφημερίδα «Αἰὼν» στις 26 Φεβρουαρίου 1844. Οἱ πληροφορίες καὶ ἡ ἀναδημοσίευση τῆς ἀναφορᾶς παρέχονται ἀπὸ τὸν Λιγνάδη, ὁ. π., σ. 139 - 142.

30. ΓΑΚ, Ἀρχ. Βλαχογιάννη, φακ. 129, 2 Ἰουνίου 1832. Βλ. παράρτημα, ἀρ. 8.

σῶμα γυμνὸν καὶ ἄνευ σχεδὸν ὑποκαμίσου. Ἀπώλεσα ἅπασαν τὴν κινητὴν καὶ ἀκίνητον περιουσίαν μου καὶ ἔχων συνοδοιπόρον τὴν πενίαν ἔφθασα εἰς Ναύπλιον [...]

Ἀπὸ τὸν Αὐγούστο τοῦ 1827, ποὺ βρίσκεται ἐπιστάτης στὸ νοσοκομεῖο Ναυπλίου, ὄχι μόνο δὲν πληρώνεται τοὺς μισθοὺς του, ἀλλὰ συνεισφέρει στὰ ἔξοδα τοῦ νοσοκομείου, κάθε μῆνα, 262 γρόσια περίπου. Ἔτσι τὸ πρᾶγμα γίνεται ἀνεξήγητο : ὁ κατεστραμμένος οικονομικὰ Στεφανίτσης βοηθᾷ τὸ κρατικὸ νοσοκομεῖο ! Τὴν ἀντίφαση δικαιολογεῖ, σὲ μεγάλο βαθμὸ, μία θλιβερὴ ὑπόθεση : ὁ θάνατος (ἢ ἡ δολοφονία) τοῦ Ἰταλοῦ γιατροῦ Bruno (Βροῦνος) καὶ ἡ διαθήκη του ποὺ ὄριζε κληρονόμο τὸν Στεφανίτση. Ἡ ὑπόθεση αὐτὴ εἶναι ἐντελῶς ἄγνωστη, κρυμμένη στὰ ἀρχεῖα τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν³².

Στις 25 Σεπτεμβρίου 1826 ἔφτασε στὸ Ναύπλιο ὁ Ἰταλὸς γιατρός Ἀλβέρτος Φραγκίσκος Βροῦνος³³ μὲ τὸ ἀτμοκίνητο «Καρτερία» καὶ ὑπηρέτησε στὸ νοσοκομεῖο Ναυπλίου. Στις 10 Φεβρουαρίου 1827 ἀρ-

31. Ἄ. Λιγνάδη, ὁ. π., σ. 139 - 140.

32. Ἀρχεῖα Ὑπουργ. Ἐξωτερικῶν, φακ. 90/1, 1829. Περιέχονται τὰ ἀκόλουθα ἔγγραφα :

1) Ἐκτακτὸς ἐπίτροπος Ἀργολίδος (Ν. Καλλέργης) πρὸς τὴν Γεν. Γραμματεῖαν τῆς Ἐπικρατείας, 15 Ὀκτωβρίου 1828, ἐκ τοῦ χωρίου Ἅγιος Γεώργιος. Ἡμερομηνία ἀντιγραφῆς του 9 Νοεμβρίου 1829, ἐν Ναυπλίῳ.

2) Ἐκτακτὸς ἐπίτροπος Ἀργολίδος (Κ. Ράδος) πρὸς τὴν Γραμματεῖαν Ἐξωτερικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Ναυτικῶν, 9 Νοεμβρίου 1829, ἐν Ναυπλίῳ.

3) Ἀστυνομία Ναυπλίου πρὸς τὴν Γραμματεῖαν Ἐξωτερικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Ναυτικῶν, 15 Νοεμβρίου 1829, Ναύπλιον. Τὸ ἔγγραφο συνοδεύουν 12 σελίδες τῶν πρακτικῶν ἀπὸ τὶς ἀνακρίσεις ποὺ ἔγιναν στις 3 Ὀκτωβρίου 1828, στὸ Ναύπλιο. Ἡ ἀντιγραφὴ τοὺς ἔγινε στις 8 Νοεμβρίου 1829 ἀπὸ τὸν Ἀστυνόμο Ναυπλίου.

4) Κατάθεση Bally (γαλλικὰ). Γράφθηκε ἀπὸ τὸν Bailly στις 10/22 Νοεμβρίου 1828 στὸ Ναύπλιο. Ἡ ἀντιγραφὴ τῆς ἔγινε ἀπὸ τὸν Ἀστυνόμο Ναυπλίου στις 8 Νοεμβρίου 1829, γιὰ νὰ σταλεῖ στὴν Γραμματεῖα Ἐξωτερικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Ναυτικῶν.

33. Τὸ 1824 ἐξέδωσε στὸ Μεσολόγγι, ἰταλικά καὶ ἑλληνικά ἓνα βιβλιάρκι. Ἀπὸ τὸν τίτλο φαίνεται ὅτι ἦταν γιατρός τοῦ Byron. Στὸ Μεσολόγγι ἴσως νὰ ἔγινε καὶ φίλος μὲ τὸν Στεφανίτση. Ὁ ἑλληνικὸς τίτλος τοῦ βιβλίου : ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΕΣΤΕΡΩΝ | Εἰς τὴν διατήρησιν τῆς Ὑγείας τῶν Στρατιωτῶν | κατὰ τὰ Στρατόπεδα καὶ τὰς Φρουράς. | ὑπὸ | ΦΡΑΓΚΗΣΚΟΥ ΒΡΟΥΝΟΥ, | Ἰατροῦ, καὶ Χειρουργοῦ | τοῦ | ΛΟΡΔΟΥ ΒΥΡΩΝΟΣ. | Μεταφρασθὲν ἐκ τῆς Ἰταλικῆς Γλώσσης. | Ὅσα διδάσκεις σύντεμνε, διὰ νὰ τὰ νοοῦσιν | Οἱ εὐμαθεῖς, κ' οἱ μνήμονες ἔς τὸν νοῦν τοὺς νὰ κρατοῦσιν | Ὅρατ. . . | ΕΝ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙῳ | ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΜΕΣΘΕΝΕΩΣ | 1824. Πρβλ. Γ κ ί ν η - Μ έ ξ α, Ἑλλήν. Βιβλιογραφία ἀρ. 1436. Βλ. καὶ Φωτοτυπικὴ ἐπανεκδόσις τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθήναι 1971 (Ἀριθ. 7).

Γιὰ κάποιον Βροῦνο ὀμιλεῖ ἐπαινετικά ὁ Howe, Σ ά μ ο υ ε λ Χ ά ο υ, Ἡμερολόγιο . . . σ. 189.

ρώστησε και πέθανε μετὰ 13 ἡμέρες. Τὴν περιουσία του παρέλαβε ὁ Στεφανίτσης. Αὐτὰ εἶναι σὲ συντομία τὰ γεγονότα.

Τὸ Φθινόπωρο τοῦ 1828 - εἴκοσι σχεδὸν μῆνες μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Bruno - ἡ κυβέρνησις ἀποφασίζει νὰ γίνουν ἀνακρίσεις γύρω ἀπὸ τὰ αἷτια τοῦ θανάτου τοῦ Ἰταλοῦ γιατροῦ. Ἡ Γ. Γραμματεία τῆς Ἐπικρατείας στέλνει σχετικὸ ἔγγραφο στὸν ἔκτακτο ἐπίτροπο Ἀργολίδας, κι ἐκεῖνος διατάζει τὴν Ἀστυνομία, ἡ ὁποία καὶ ἐξετάζει τέσσερεις μάρτυρες. Παράλληλα ὁ γιατρὸς Bailly (Βαλλῆς) στέλνει τὴν καταθεσὴ του, γραμμένη γαλλικά. Ὁ ἔκτακτος ἐπίτροπος Ν. Καλλέργης μελετᾷ τὶς ἀνακρίσεις καὶ τὴν κατάθεση Bailly. Στὴν εἰσήγησή του παρατηρεῖ, ὅτι οἱ πληροφορίες ποὺ δίνει ὁ Bailly σὲ συσχετισμὸ μὲ τὸν αἰφνίδιο καὶ ἀνέλπιστο θάνατο τοῦ Bruno, ἐνοχοποιοῦν τὸν κληρονόμο του Στεφανίτση. Ἀλλά, ἐπειδὴ ὁ Στεφανίτσης εἶναι ὑπάλληλος τοῦ Δημοσίου, δὲ θέλησε χωρὶς ἐξουσιοδότηση νὰ τὸν ἀνακρίνει ἢ νὰ τὸν συλλάβει, μόνο διέταξε τὴν ἀστυνομία νὰ τὸν παρακολουθεῖ.

Τελικὰ ἡ εἰσήγησις τοῦ ἐπιτρόπου καὶ οἱ ἀνακρίσεις δὲ θὰ σταλοῦν στὴν Γ. Γραμματεία. Ἐνα χρόνον ἀργότερα (Νοέμβριος 1829) ὁ Κ. Ράδος, ποὺ πῆρε τὴ θέση τοῦ Καλλέργη, θὰ στείλῃ στὴν Γραμματεία Ἐξωτερικῶν καὶ Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ ἀντίγραφα ἀπὸ τὴν εἰσήγησις τοῦ προκατόχου του, ἀπὸ τὶς ἀνακρίσεις καὶ τὴν κατάθεση Bailly.

Ἡ Ἀστυνομία Ναυπλίου ἀνέκρινε τέσσερεις πολίτες, ποὺ γνώριζαν τὸν Bruno καὶ λίγο - πολὺ τὶς συνθήκες τοῦ θανάτου του. Οἱ μάρτυρες εἶπαν στὶς ἀπαντήσεις τους (μέθοδος τῶν ἐρωταποκρίσεων) τὰ ἀκόλουθα :

1) Ἰωάννης Περόγλου, ἀπὸ τὴν Σμύρνη. Τὸ ἐπάγγελμά του ἦταν γραμματικὸς καὶ ἔδωσε στὴν ἀνάκρισή του τὰ ἀκόλουθα στοιχεῖα : Ἡ ἀσθένεια τοῦ Bruno προῆλθε ἀπὸ κρῦο. Τὸν ἐπισκεπτόταν ὁ Bailly καὶ μερικὲς φορὲς ὁ Στεφανίτσης. Τὸν παράστεκε μιὰ γυναίκα ἀπὸ τὴν Κρήτη, οἱ συγκάτοικοί του (Πασχάλης, Χατζηγιάννου, Περόγλου καὶ Χατζηρήτης) καὶ ὁ Στεφανίτσης, σὰν ἐπίτροπός του. Ἐμεινε ἄρρωστος 15 ἡμέρες περίπου. Ὁ Bruno, ἐπειδὴ ἐβλεπε τὴν κατάστασή του νὰ χειροτερεῖ, ζήτησε κάποιον φίλον του γιὰ νὰ τὸν κάνει ἐπίτροπον, μὲ τὸ σκοπὸ νὰ παραλάβει τὴν περιουσία του, ὅταν πεθάνει, καὶ νὰ τὴ μοιράσει «διὰ τὴν ψυχικὴν του σωτηρίαν». Ὁ Στεφανίτσης κάλεσε τὸ γραμματικὸν Περόγλου καὶ τοῦ ὑπαγόρευσε τὴ διαθήκη τοῦ Bruno ἑλληνικά. Ὑστερα ὁ Στεφανίτσης διάβασε τὴ διαθήκη ἰταλικά στὸν Bruno καὶ ἐκεῖνος τὴν ὑπέγραψε. Ὁ Ἰταλὸς γιατρὸς, ὅταν ὑπέγραφε, βρισκόταν σὲ κακὴν κατάστασιν. Μὲ τὴ διαθήκη του ὁ Bruno ἄφησε ἐπίτροπον τὸν Στεφανίτση, ποὺ φρόντισε τὴν ἴδια νύχτα νὰ πάρει ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ Bruno τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ πράγματά του. Τὴν ἄλλη

ήμέρα ο ασθενής άρχιζε να πλησιάζει τὸ θάνατο. Σάν πέθανε ὁ κληρονόμος του Στεφανίτσης ἰσχυρίστηκε ὅτι μοίρασε μερικὰ ἀπὸ τὰ πράγματα τοῦ Bruno στοὺς φτωχοὺς. Κάτι τέτοιο ὁμως δὲν ἔγινε πλατότερα γνωστό.

Λόγος γιὰ μάρτυρες στὸ ἐπιτροπικὸ δὲν ἔγινε, καὶ ὅταν ὁ Περόγλου μίλησε γιὰ τὴ διανομὴ τῶν πραγμάτων, ποὺ ἔπρεπε νὰ γίνει, ἀναγκάστηκε νὰ κρυφτεῖ δύο ἡμέρες, ἐπειδὴ κινδύνευε ἀπὸ τοὺς τότε δικαστές. Τὴν τρίτη ἡμέρα ὁ Στεφανίτσης μὲ κολακειῖες καὶ ὑποσχέσεις, ὅτι δὲν θὰ τὸν «κακοποιήσει», τοῦ ζήτησε νὰ προσθέσει κοντὰ στὴ λέξη «ἐπίτροπον», καὶ «πληρεξούσιον». Ὁ Περόγλου φοβήθηκε καὶ πρόσθεσε μὲ ἄλλη μελάνη τὴ λέξη. Μετὰ ἀπὸ αὐτὰ ὁ Στεφανίτσης δωροδόκησε τὸν πολιτάρχη Ναυπλίου Φλῶρο Γρίβα καὶ τὸν Καρακώστα καὶ ἔτσι παρέλαβε, ἀνενόχλητος, τὴν περιουσία τοῦ Bruno. Ἡ «σκιὰ» τῆς Ἀστυνομίας στὴν ὁποία διαμαρτυρήθηκε ὁ Περόγλου, δὲ μπόρεσε νὰ ἀντιδράσει μπροστὰ στοὺς «μαχαιράδες» τοῦ πολιτάρχη.

2) Ἀντώνιος Χατζηγιωάννου, ἀπὸ τὶς Σέρρες. Φαρμακοπώλης. Ὁ Bruno, πρὶν πεθάνει, κατοικοῦσε σὲ οἰκίσκο πάνω ἀπὸ τὸ φαρμακεῖο, ποὺ εἶχε αὐτὸς μὲ τὸν Χαράλαμπο Πασχάλη.

Ἡ ἀρρώστεια τοῦ Bruno προήλθε ἀπὸ κρῦο. Ὅσο καταλάβαινε, φρόντιζε ὁ ἴδιος τὸν ἑαυτὸ του. Μὲ παρακίνηση τῶν φίλων του κάλεσε τὸ γιατρὸ Bailly καὶ πολλὰς φορὲς διάλεγε μόνος του γιὰ τρικιά. Ὁ Στεφανίτσης τὸν ἐπισκεπτόταν σάν φίλος. Ὁ Bruno κατὰ τὴν ὥρα τῆς ὑπογραφῆς ἦταν ξαπλωμένος κι ἀδύναμος νὰ καθίσει. Ὁ Περόγλου ζήτησε ἀπὸ τὸν Χατζηγιωάννου νὰ ὑπογράψει, σὰ μάρτυρας, λέγοντάς του ὅτι ὁ Bruno ἀφήνει ἐπίτροπο τὸν Στεφανίτση γιὰ νὰ παραλάβει τὴν περιουσία του καὶ νὰ τὴ μοιράσει στοὺς φτωχοὺς· αὐτὸ τὸ βεβαίωσε καὶ ὁ Bruno ὅταν τὸν ρώτησε, τοῦ ζήτησε μάλιστα νὰ ὑπογράψει. Ἡ διαθήκη ἔγινε δύο ἡμέρες πρὶν πεθάνει. Τὴ νύχτα ποὺ πέθανε, ὁ Στεφανίτσης πῆρε καὶ τὰ πράγματα τοῦ Bruno. Δὲν ἄφησε ἄλλον κληρονόμο καὶ τοῦτο γέννησε ἀπορίες γιὰ τὸ κληρονόμο του ἦταν μόνον ἀπλὸς φίλος. Ὁ Bruno εἶχε ζητήσει καὶ τὸν Masson³⁴ ἀλλὰ δὲν τὸν βρῆκε. Τὴν τελευταία νύχτα ποὺ ξεψύχησε, ὁ Στεφανίτσης ἔμεινε κοντὰ του. Ἀργότερα μοίρασε μερικὰ ἀπὸ τὰ χρήματα ποὺ κληρονόμησε σὲ μερικὲς Μεσολογγίτισσες. Παρέλαβε καὶ τὰ ἐργαλεῖα τοῦ Bruno, ποὺ ἄξιζαν 10.000 γρόσια, καθὼς καὶ ὀλόκληρη τὴν περιουσία

34. Γιὰ τὸν Masson, βλ. Δ. Βο υ ρ δ ο υ ν ι ὶ ὲ τ η, Ἐδουάρδος Μάσσων, Ἐπετηρὶς Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσός, ἔτος 11 (1915) σ. 225 - 234 καὶ Χά ο υ ... ὀ. π., σ. 13'.

του, με τη βοήθεια του πολιτάρχη Φλώρου Γρίβα. Ἡ δύναμη³⁵ του Γρίβα ἦταν ἱκανή νὰ ἐξουδετερώσει κάθε ἐπέμβαση τῆς Ἀστυνομίας κινημένη ἀπὸ διαμαρτυρίες γνωστῶν τοῦ Bruno.

3) Κων/νος Κορδίας, ἐπιστάτης τοῦ Νοσοκομείου Ναυπλίου, ὅταν ὁ Bruno ἦταν γιαιτρὸς σ' αὐτό. Ζήτησε ἀπὸ τὸν Bruno χρήματα γιὰ τὰ ἐξοδα τοῦ νοσοκομείου καὶ αὐτὸς προθυμοποιήθηκε νὰ δανείσει στὸ νοσοκομεῖο 1000 γρόσια, καὶ μάλιστα στὴν περίπτωση ποὺ θὰ ἐρχόταν ὁ Κόχραν καὶ θὰ ἔλειπαν οἱ ἀνωμαλίες, θὰ μπορούσε νὰ δώσει 5000 γρόσια καὶ μὲ ἄλλα νὰ ἐπιδιορθώσει τὸ νοσοκομεῖο. Ἐπίσης σκόπευε νὰ ἰδρύσει φαρμακοπωλεῖο.

Ὁ Κορδίας ἐπισκεπτόταν τὸν ἄρρωστο Bruno. Ὁ Ἴταλὸς γιαιτρὸς ζήτησε νὰ εἰδοποιήσουν τὸν ἀδελφὸ του, νὰ ἔλθει γιὰ νὰ παραλάβει τὴν περιουσία του, ποὺ ἦταν δύο σπίτια, ἐνδύματα, ἓνα χρυσοῦ ρολοί, ἓνα θερμόμετρο, δύο κάσες μὲ χειρουργικὰ ἐργαλεῖα.

Ἡ ἀσθένεια τοῦ Bruno προῆλθε ἀπὸ κρῦο. Στὴν ἀρχὴ φρόντιζε μόνος του τὸν ἑαυτὸ του, ἀλλὰ τὸν παρακολουθοῦσε καὶ ὁ Στεφανίτσης. Τὸν ἐπισκέφτηκε καὶ ὁ Bailly. Τὴν τελευταία νύχτα τοῦ ὁ Bruno ἔχασε τὰ λογικά του. Ὁ Στεφανίτσης ἔμεινε στὸ σπίτι τοῦ Bruno ὅλη τὴ νύχτα καὶ ὑπέγραψαν καὶ τὴ διαθήκη.

4) Μάρκος Ντούρης, ἀπὸ τὴν Λέκκη Ἀργυροκάστρου. Χειροῦργος καὶ συνάδελφος τοῦ Bruno στὸ νοσοκομεῖο. Ἐπισκεπτόταν τὸν Bruno καθημερινά, ὅταν ἦταν ἄρρωστος. Ἡ ἀρρώστια του προῆλθε ἀπὸ κρῦο, ὕστερα ἀπὸ συμπόσιο στὶς 10 Φεβρουαρίου 1827 (ὄνομαστικὴ γιορτὴ τοῦ Χαράλαμπου Πασχάλη). Στὴν ἀρχὴ διάλεγε ὁ ἴδιος φάρμακα ἀλλὰ ἀργότερα τὸν ἐπισκέφτηκε ὁ Bailly «καὶ τὸν ἐδιώρισε ἀδελφες καὶ αἷματα τὴν δὲ ἄλλην ἡμέραν τοῦ εἶπεν νὰ μὴν κάμη τίποτε, ἀλλὰ τὸν ἐδιώρισε ἀβλαβῆ τινὰ ποτά». Στὴν ἐπίσκεψη παρευρισκόταν καὶ ὁ Στεφανίτσης, ὁ ὁποῖος ἀργότερα παραπονιόταν γιὰ τὸ Bruno δὲν τηροῦσε, ὅσα τὸν συμβούλευαν.

Ἐνα μῆνα πρὶν πεθάνει, ὁ Bruno εἶχε στὰ χέρια του σακούλα μὲ 120 λίρες, ἴσως καὶ περισσότερες. Κοντὰ σ' αὐτὲς εὑρέθηκαν 60 τάλιρα, ἐργαλεῖα, ροῦχα καὶ δύο ρολόγια, ποὺ ἀξίζαν 600 γρόσια. Ὅλα αὐτὰ τὰ παρέλαβε ὁ Στεφανίτσης, γιὰ τὸν Bruno τὸν ἔκανε ἐπίτροπο, πράγμα ποὺ κηρύχτηκε καὶ ἀπὸ τὸ δάσκαλο ποὺ εἶπε ἀπὸ τὸν ἄμβωνα τὸν ἐπικήδειο τοῦ Bruno. Τὰ ἐργαλεῖα, ποὺ ἄφησε δωρεὰ στὸ νοσοκομεῖο, τὰ παρακράτησε ὁ Στεφανίτσης.

Πέρα ἀπὸ τίς τέσσερις καταθέσεις ποὺ πῆρε ἡ Ἀστυνομία, ὁ

35. Γιὰ τὴν ἀνώμαλη πολιτικὴ καὶ στρατιωτικὴ κατάσταση στὸ Ναῦπλιο, αὐτὴ τὴν ἐποχὴ βλ. Δ. Κόκκινου, Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση, Ἀθήναι 1959, τ. 11 σ. 122 - 166,

γιατρός Bailly (Βαλλής) έστειλε την κατάθεσή του, γραμμένη γαλλικά, με ήμερομηνία : Ναύπλιο 10/22 Νοεμβρίου 1828.

Στήν κατάθεσή του ο Bailly αναφέρει ότι δέχτηκε επίσκεψη του Στεφανίτση, πού τόν κάλεσε εκ μέρους του Bruno, να τόν επισκεφθεί, τονίζοντας έμφατικά, ότι από τότε πού άρρώστησε δέν τόν περιποιήθηκε καθόλου. Ή άπολογητική αυτή φράση του Στεφανίτση φάνηκε φυσική τότε στον Bailly, για να κινήσει άργότερα τις ύποψίες του. Βρήκε τόν άρρωστο σε καλή κατάσταση, με πλήρη συναίσθηση τής άρρώστιας του και εύχαριστημένο για την επίσκεψή του. Παρουσίαζε συμπτώματα ιδιαίτερου πυρετού, ό όποιος βασίλευε στο Ναύπλιο εκείνη την εποχή, και γενική διαταραχή, πού προήλθε από τά φάρμακα. Ό σφυγμός του ήταν άνώμαλος και τά άλλα συμπτώματα τέτοιας μορφής, πού ήταν άδύνατη ή διάγνωση. Σε έρώτηση του Στεφανίτση και άλλων προσώπων, πού ήταν εκεί, άπάντησε ότι περίμενε τό αποτέλεσμα τής θεραπείας με τις βδέλλες, για να σχηματίσει γνώμη. Ζήτησε να μην του δώσουν κανένα φάρμακο ή φαγητό, παρά μόνο νερό. Τήν άλλη ήμέρα, ό άρρωστος ήταν σε καλή κατάσταση και τότε με βεβαιότητα ό Bailly ύποστήριξε, ότι ό άρρωστος έχει σωθεί.

Ή καλύτερευση συνεχίστηκε μία - δύο ήμέρες περίπου, αλλά σε μία νυκτερινή επίσκεψη βρήκε τόν άρρωστο σε άπροσδόκητη και ανεξήγητη κατάσταση ύπνηλίας, πού του φάνηκε ότι είχε όλα τά χαρακτηριστικά, πού φέρνει ή χρήση των ναρκωτικών. Ό άρρωστος πέθανε την ίδια νύχτα και ό Bailly ένιωσε έκπληξη από την είδηση, γιατί δέ γνώριζε τά σχετικά με τή διαθήκη του Bruno. Και αν είχε σκεφτεί κανείς πώς θα πεθάνει, δέν έπρεπε να πεθάνει τόσο γρήγορα. Λίγους μήνες πριν να πεθάνει, ό Στεφανίτσης ήταν λυπημένος γιατί είχε χάσει την περιουσία του στο Μεσολόγγι και δέν μπορούσε να ζήσει στο Ναύπλιο, αλλά μερικés ήμέρες μετά τό θάνατο του Bruno, ζητούσε πληροφορίες για τά έξοδα πού απαιτούνται, για να ζήσει κανείς στο Παρίσι, όπου ήθελε να ζήσει μερικά χρόνια.

Ό Στεφανίτσης δέν έδωσε συνέχεια στις εκκλήσεις του Masson, για την πιστή εκτέλεση τής διαθήκης, αλλά δωροδόκησε τόν πολιτάρχη Γρίβα και έτσι έπαψε κάθε έλεγχος.

Στό τέλος ό Bailly γράφει, ότι ό θάνατος του Bruno προήλθε από τή χρήση ενός ναρκωτικού. Τό ναρκωτικό αυτό πρέπει να ήταν τό όπιο.

Συμπεράσματα : Οι {κατηγορίες, οι ανακρίσεις και ή κατάθεση Bailly δέν φαίνεται να είχαν ουσιαστικό αποτέλεσμα. Τό έγγραφο του επιτρόπου Καλλέργη αφήνει στην Γ. Γραμματεία και στον Κυβερνήτη να αποφασίσουν αν θα κινήσουν κάποια διαδικασία κατά του Στεφανίτση. Ή άπόφασή τους δέ μάς είναι γνωστή, αλλά πρέπει να συμπε-

ράνουμε ότι ή κρίση τους ήταν εϋνοϊκή, αφού τόν περιέβαλλαν πάντοτε με εμπιστοσύνη και τόν διατήρησαν στη θέση του γιατρού και του έπιστάτη στο νοσοκομείο.

Πέρα όμως από την «απόφαση» τής Γ. Γραμματείας ή του Κυβερνήτη, (που δέν είμαστε υποχρεωμένοι να τή δεχτούμε άδέκαστη και ανεξάρτητη), προβάλλει ήθικά τó έρώτημα τής άθωότητας ή τής ένοχής του.

Αναγκαστικά θα βασιστούμε στις ανακρίσεις και στην κατάθεση Bailly.

1) Η περιουσία του Bruno. Πρέπει να ήταν αρκετά μεγάλη. Συμφωνούν οι περισσότεροι από τους μάρτυρες, δίνοντας μάλιστα πολλά λεπτομερειακά στοιχεία. Στις μαρτυρίες τους πρέπει να προστεθεί, αντικειμενικό στοιχείο αυτό, ή οικονομική άνεση του Στεφανίτση μετά τó θάνατο του Bruno, ώστε να γίνει δανειστής του νοσοκομείου, ενώ βρισκόταν σε κακή οικονομική κατάσταση μετά την Έξοδο. Κληρονόμησε την περιουσία του Bruno και είτε πολλά μοίρασε στους φτωχούς, είτε λίγα, τά οικονομικά του βρέθηκαν σε καλή κατάσταση.

2) Η ασθένεια του Bruno προήλθε από κρύωμα, καθώς όλοι συμφωνούν. Ο γιατρός που βασικά τόν ανέλαβε, αν και κάπως άργά, ήταν ó Bailly. Μέχρι τόν έρχομό του, ó Bruno φρόντιζε μόνος την κατάσταση του και διάλεγε τά φάρμακα και τά γιατρικά που ήθελε. Έτσι ó λόγος του Στεφανίτση στον Bailly, ότι δέν τόν περιποιήθηκε καθόλου, σά γιατρός, είναι άληθινός. Βέβαια ή υπογράμμισή του γεννά ύπονοιες σε συνδυασμό με την έκβαση, που είχε ή όλη υπόθεση.

Κανένas από τους μάρτυρες δέ μιλά για την απότομη καλύτερευση τής υγείας του Bruno, μετά την επίσκεψη του Bailly, για την όποία ó ίδιος κάνει λόγο με έμφαση.

Τó παράπονο του Στεφανίτση, μετά την επίσκεψη του Bailly, στην όποία παρευρισκόταν, ότι ó Bruno δέν τούς άκούει, δείχνει κάποια συνεργασία Bailly - Στεφανίτση. (Τó «παράπονο» αναφέρει ó Μάρκος Ντούρης, μόνος από τους μάρτυρες).

3) Η πιθανή δολοφονία. Ο Bailly διατυπώνει, χωρίς καμμιά άμφιβολία, τή γνώμη ότι ó Bruno δολοφονήθηκε. Συνδέοντας μάλιστα τή δολοφονία με τις προκαταβολικές άπολογητικές έξηγήσεις του Στεφανίτση, ότι ποτέ δέν περιποιήθηκε σά γιατρός τόν Bruno, φαίνεται να πιστεύει ότι ó Στεφανίτσης τόν δολοφόνησε για να καρπωθεί την περιουσία του. Τις κατηγορίες αυτές δέ φαίνονται να συµμερίζονται οι άλλοι μάρτυρες: άλλωστε αυτό θα ήταν δύσκολο γιατί οι ύποθέσεις και οι κατηγορίες του βασίζονται σε ιατρικές και προσωπικές παρατηρήσεις. Οι άλλοι επιμένουν περισσότερο στον άνομο τρόπο με τόν

όποιο ο Στεφανίτσης κατάφερε να υπογράψει τη διαθήκη ο Bruno, την καταφυγή στην πολιτική δύναμη για την εξυπηρέτηση των ανήθικων σκοπών του, την αθέτηση των όρων της διαθήκης, την παρακράτηση εκείνων, που προορίζονταν για τους φτωχούς και το νοσοκομείο. Κατηγορίες, που λίγο - πολύ, φαίνονται αληθινές και υποστηρίζονται από όλους. Πουθενά όμως δε γίνεται λόγος για δολοφονία ή για φήμη που να κυκλοφόρησε στο Ναύπλιο στο εικοσάμηνο διάστημα, που πέρασε από το θάνατο του Bruno, ως τις ανακρίσεις. Και ο φίλος του Bruno, Masson, στις εκκλήσεις του προς την ανίσχυρη, μπροστά στη θέληση του πολιτάρχη Γρίβα, Αστυνομία ζητά έκτελεση της διαθήκης, αλλά δε διατυπώνει καμία κατηγορία.

Έτσι ή υπόθεση παρουσιάζεται μπροστά μας με το ακόλουθο σχήμα:

Ο Στεφανίτσης, με άθεμιτα μέσα, κατάφερε να γίνει κληρονόμος του Bruno.

Είναι δύσκολο να δεχτούμε τις κατηγορίες του Bailly, ότι είναι δολοφόνος του Bruno. Τα λίγα στοιχεία προς την κατεύθυνση αυτή, από τις καταθέσεις των άλλων μαρτύρων και η άργοποιημένη κατηγορία ενός τέτοιου εγκλήματος από τον Bailly, δε νομίζω ότι επιτρέπουν να θεμελιωθεί μία τόσο σοβαρή κατηγορία στην κατάθεση ενός ανθρώπου, όσο και αν αυτός ήταν άρμόδιος και γνώστης πολλών στοιχείων για το θάνατο του Bruno.

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α *

Ἄρθ. 1

(ΓΑΚ, Ἀντικυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ, φακ. 227)

Ἑλληνικὴ Πολιτεία (ἀρ) 622

Ἡ Ἀντικυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ

Πρὸς τὸν ἰατρὸν Στεφανίτσην

Οἱ κατ' αὐτὰς διορισθέντες παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ἐπιστάτης τοῦ Νοσοκομείου Σ. Μεταξᾶς καὶ Δ. Βαφιόπουλος παραπονοῦνται κατὰ Σοῦ, ὅτι δὲν ἐδέχθης, οὔτε ἄφησας αὐτοὺς νὰ ἀναλάβουν τὸ χρέος των.

Διατάτῃσαι λοιπὸν νὰ ἀναγνωρίσῃς αὐτοὺς ὡς τοιοῦτους καὶ νὰ μὴ τοὺς προξενήσῃς εἰς τὸ ἐξῆς κανὲν ἐμπόδιον, ἀλλὰ νὰ περιορισθῆς εἰς τὰ χρέη Σου.

Ἐν Πόρῳ τῇ 8 Μαΐου 1827

Ἡ Ἀντικυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ

[Γ. Μαυρομιχάλης]

[Ἰ. Μ. Μιλαίτης]

[Ἰωαννοῦλης Ν. Νάκος]

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

Γ. Γλ(αράκης)

Ἄρθ. 2

(ΓΑΚ, Ὑπουργ. Ἐσωτερικῶν, φακ. 99)

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τῆς Ἀστυνομίας

Γραμματεῖαν τῆς Ἐπικρατείας

Ἡ Γραμματεία αὕτη μ' ἐδιώρισεν ἐπιστάτην τοῦ Νοσοκομείου κατὰ τὸ διάταγμα τῆς Κυβερνήσεως. Ἄφ' ὅλα τὰ εἰσοδήματα τοῦ Νοσοκομείου μόνον τὸ καντάρι εἶναι πρόχειρος πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν ἀναγκαιούτων εἰς τὸ νοσοκομεῖον. Αὐτὸ τὸ ἐξέθεσα εἰς δημοπρασίαν, καθ' ἣν ἔλαβον διαταγὴν, ἀλλ' ὁ ἀγοράσας αὐτὸ δικαιολογεῖται ὅτι ὁ

* Διατηρεῖται ἡ στίξις καὶ ἡ ὀρθογραφία τῶν κειμένων. Γράψαμε μόνον μὲ κεφαλαῖο γράμμα ὅλα τὰ κύρια ὀνόματα.

κ. Κωνσταντίνος Βέρης ἔχει ἐδικόν του ἄνθρωπον εἰς Μύλους, καὶ συνάζει τὸ εἰσόδημα αὐτό, χωρὶς νὰ θελήσῃ νὰ δεχθῆ τὸν νόμιμον ἀγοραστήν του, καὶ ἐπειδὴ ἤδη τὸ Ναύπλιον εἶναι ἐρημωμένον, δὲν ἔχει ὁ ἀγοραστής νὰ συνάξῃ ἄλλοθεν, εἰ μὴ μόνον ἀπὸ τοὺς Μύλους. Ἄφ' οὗ λοιπὸν καὶ οἱ Μύλοι κατακρατοῦνται ἀπὸ ἄλλον, ὁ ἀγοραστής δὲν μετρεῖ χρήματα, ἂν δὲν ἐλευθερωθῶσιν οἱ Μύλοι, καὶ οὕτω τὸ Νοσοκομεῖον μένει ἀνοικονόμητον.

Παρακαλεῖται λοιπὸν ἡ Γραμματεία αὕτη νὰ ἐλευθερώσῃ τὸ καντάρι τῶν Μύλων ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ κ. Βέρη, διὰ νὰ εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐπιστάτου τοῦ νοσοκομείου, οὗτος νὰ λάβῃ τὰ χρήματα ἀπο τὸν ἀγοραστήν· καὶ τοῦτο τὸ συντομώτερον διότι ὁ καιρὸς χάνεται ἐπὶ ματαίῳ, καὶ ζημιοῖται τὸ νοσοκομεῖον.

Εὐελπὶς ἐπιτυχεῖν τῆς ἀξιώσεως, ὑποσημειοῦμαι
ὁ ἐπιστάτης τοῦ νοσοκομείου

Ἐν Ναυπλίῳ
τῆ 5 Αὐγούστου 1827

καὶ ἱατρὸς
Πέτρος Στεφανίτζης

Ἄριθ. 3

(ΓΑΚ Ὑπουργ. Ἐσωτερικῶν, φακ. 108)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Ἄριθ. 976 Η ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

Πρὸς τὸν κύριον Π. Στεφανίτζην

Ἐπειδὴ ὁ Κύριος Χάους* ἐφοδιάσθη, ἀπὸ τὰς ἐξ Ἀμερικῆς προσφοράς, μὲ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὸ νοσοκομεῖον δι' ἓνα χρόνον, καὶ ἐπειδὴ τὸ νοσοκομεῖον τοῦ Ναυπλίου δὲν ἔχει ἀρκετοὺς πόρους διὰ νὰ οἰκονομήσῃ τοὺς ἐν αὐτῷ καταφεύγοντας ἀσθενεῖς, ἡ Κυβέρνησις παρέδωκε τὴν ἐπιστασίαν τοῦ νοσοκομείου τούτου εἰς αὐτὸν διὰ νὰ τὸ ἐφοδιάσῃ μὲ τὰ ἀναγκαῖα, καὶ νὰ φροντίζῃ διὰ τὴν καλὴν χρῆσιν τῶν πραγμάτων, καὶ διὰ τὴν περιποίησιν τῶν ἀσθενῶν, καὶ ἐν γένει νὰ ἐπιστατῆ καθ' ὅλα εἰς αὐτό.

Διορίζεται λοιπὸν, κατὰ διάταγμα τῆς Κυβερνήσεως ὑπ' ἀριθ. 1392 νὰ παραδώσῃ εἰς αὐτὸν ὅλα τὰ τοῦ νοσοκομείου πράγματα ἱατρικὰ καὶ χειρουργικὰ ἐργαλεῖα. Διορίσθη δὲ καὶ ὁ προσωρινὸς Διοικητὴς τοῦ Ναυπλίου νὰ θεωρήσῃ τὸν λογαριασμόν σου, καὶ ἂν ἔχῃς ἐξοδευμένα εἰς τὸ νοσοκομεῖον περισσότερα τῶν ὄσων ἔλαβες ἀπὸ τὰς προσόδους αὐτοῦ, ἀπεφασίσθη παρὰ τῆς Κυβερνήσεως νὰ τὰ λάβῃς

* Sam. G. Howe.

ἀπὸ τὰ δικαιώματα τοῦ Νοσοκομείου. Διετάχθη καὶ ὁ προσωρινὸς Διοικητὴς Ναυπλίου νὰ συνεργήσῃ εἰς τοῦτο διὰ νὰ πληρωθῆς.

Ἐν Αἰγίνῃ τῇ 12 Σεπτεμβρίου 1827

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν
καὶ τῆς Ἀστυνομίας Γραμματεὺς
Ἄ. Λόντος

Ἄρ. 4

(ΓΑΚ, Ὑπουργ. Ἑσωτερικῶν, φακ. 108)

Πρὸς τὴν ἔξοχον Γραμματεῖαν τῶν Ἑσωτερικῶν
καὶ τῆς Ἀστυνομίας

Κατ' ἐπιταγὴν τῆς ὑπ' ἀρ. 356 Σεβαστῆς Διαταγῆς τῆς, διωρίσθην ὁ ὑποφαινόμενος ἰατρὸς καὶ Ἐπιστάτης τοῦ Νοσοκομείου. Ἐκτελῶν τὰ χρέη μου καθ' ὅλην τὴν ἀπαιτουμένην ἐπιμέλειαν καὶ προθυμίαν, ἐξοδεύων ἐξ ἰδίων μου καὶ πρὶν τοῦ διορισμοῦ μου ἀκόμη εἰς χρόνον ὀλόκληρον, τόσον εἰς ἰατρικὰ τῶν ἀσθενούντων καθὼς καὶ μισθοὺς τῶν ὑπηρετῶν κ.τ.λ., εἰς τὸ ρηθὲν τοῦτο Νοσοκομεῖον, ἄνευ οὐδεμιᾶς νομίμου ἀπολαβῆς. Καὶ ἐπειδὴ τὸ ρηθὲν εἶναι ἔργον θεάρεστον καὶ φιλόπρωπον, ἔπρεπε νὰ συνάξῃ ὅλα τὰ νόμιμα δικαιώματά του κατὰ χρέος, δηλαδὴ τὸ ἥμισυ τὰ ἑκατὸν $\frac{1}{2}\%$ δι' ὄλας ἐν γένει τὰς πληρωμὰς < αἱ ὅποια > γίνονται, καὶ ἀνάλογον δικαίωμα τῶν λειῶν, τὰ ὅποια σφετερίζονται ἀπὸ τὸν μὲν καὶ δέ. Τὰ ἔξοδα τούτου εἶναι ὑπέρογκα, διότι ἀφ' ἧς ὥρας διορίσθην μέχρι σήμερον, ἐξόδευσα περίπου τὴν ποσότητα τῶν γροσίων δύο χιλιάδων πεντακοσίων ἀρ. 2.500, μὲ κατάλογον τακτικὸν καὶ οἰκονομικόν, καὶ παρ' ἐλπίδα βλέπω τὸ Δημόσιον Καντάρι νὰ κατακρατῆται παρὰ τοῦ Στρατηγοῦ Βέρη, τὸ Τελώνιον νὰ πληρῶνῃ παλαιὰ χρέη τοῦ Βαφιοπούλου, καὶ τὰ τῶν ἐκκλησιῶν νὰ διανέμονται παρὰ τοῦ κ. Βαλσαμῆ. Πράγμα φρικτόν! Τὸ δὲ θεάρεστον τοῦτο ἔργον νὰ μένῃ ὑστερημένον ἐκ τῶν δικαιωμάτων του καὶ ἀφιερωμένον εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἀνέμων.

Ὅθεν μὴ δυνάμενος πλέον εἰς τὸ ἐξῆς ὁ δυστυχὴς νὰ ὑποφέρω ἕν τοιοῦτον δυσβάστακτον βάρος, (διότι ὁ Θεὸς τὸ γινώσκει τοὺς κόπους, μὲ τοὺς ὁποίους τὸ οἰκονόμησα ἕως ὥρας), παρακαλῶ τὴν ἔξοχον ταύτην Γραμματεῖαν, νὰ λάβῃ, πρόνοιαν μὲ ἀνάλογον πόρον περὶ τῆς ἐξοικονομήσεώς του, πρὸς παρηγορίαν καὶ εὐχαρίστησιν τῶν ἀσθενούντων. Ἐκ τοῦ ἐναντίου δὲ νὰ μ' ἀποζημιώσῃ καθ' ὃν τρόπον κρίνει εὐλογον, τὴν ρηθεῖσαν ταύτην ποσότητα, τὴν ὁποῖαν ἐξόδευσα ἐξ ὑδρῶτων μου, ἀλλέως ἀδικοῦμαι μεγάλως, ὕστερα ἀπὸ τόσας καὶ τόσας θυσίας < τὰς ὁποίας > ἔκαμα καὶ κάμω, νὰ ὑστερηθῶ τὸ δίκαιόν μου.

Εὐελπὶς εἰς τὴν μικρὰν ταύτην αἴτησίν μου, ἀφιεροῦμαι εἰς τὴν φιλοδικαίαν καὶ φιλάνθρωπον Σ(εβαστὴν) ἀπόφασίν της.

Μένω μὲ ὄλον τὸ ἀνήκον Σέβας Ὁ εὐπειθὴς πολίτης
Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 2 Ὀκτωβρίου 1827 Πέτρος Στεφανίτζης

Ἄρ. 5

(ΓΑΚ, Γεν. Γραμματεία, φακ. 85)

Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος

Εὐχαρίστως κατ' ἐξοχον ὑπ' ἄρ. 446 διαταγὴν Της ἐδέχθην τὸ βάρος, ὃν ἐπιφορτίσθην ἐπαγρυπνεῖν εἰς τὴν τοῦ Νοσοκομείου ἐπιστάσιαν τῶν ἀσθενούντων Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ εἰς τὸ φιλάνθρωπον τοῦτο κατάστημα, δὲν διαφυλάττεται ἡ ἀνήκουσα περιθαλψις, διὰ τῆς χρηματικῆς ἐλλείψεώς του, καὶ οἱ ἐν αὐτῷ ἀσθενεῖς ὑπόκεινται εἰς διαφόρους ἀπροσδοκῆτους δυστυχίας. Κατὰ χρέος προλαβόντως ἀνεφέρθην πρὸς τὴν ἐξοχον Γ. Γραμματείαν Της, ἐπομένως εἰς τὸ παῦσαν Διοικητήριον, παρουσιάζων καὶ τὰ ὅσα παρ' αὐτοῦ διετάχθην, καὶ εἰς τὸν ἔκτακτον ἐπίτροπον τῆς Ἀργολίδος Κύριον Καλλέργην δι' ἀναφορᾶς μου. Πλὴν οὐδεμίαν ἀπόκρισιν ἔλαβον. Ὅθεν ἠναγκάσθην νὰ κάμω τὰ ἀδύνατα δυνατά, φυλάττων τὰ καθ' ὅλην τὴν ἀπαιτουμένην ἐπιμέλειαν καὶ προθυμίαν χρέη μου. Κρατῶν καθαρὸς λογαριασμοὺς τῶν ἐξόδων, τόσον τῶν εἰσερχομένων ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ, Τακτικῶν καὶ Ἀτάκτων, Αἰχμαλώτων καὶ Φυλακισμένων ἀτόμων, ὅσον καὶ ὑπηρετῶν, ἄρ. 12 καὶ βοτάνων συμποσομένων τῶν χρημάτων ἀνὰ ἐννεακοσίων ἢ χιλίων τοὺς καθ' ἕκαστον μῆνα. Καὶ ἡ οἰκονομία αὐτὴ γίνεται διότι τὸ Νοσοκομεῖον ἀπολαμβάνον τὸ γεμεκλήκι * παράδες 15 καὶ ψωμί δράμια 300 ἀνὰ ἑκάστου τακτικοῦ ἀτόμου, καὶ ἐκ τούτου γίνεται ἐξ ἡμισείας τὸ ἐξοδον, δηλαδὴ τὸ Νοσοκομεῖον ἐξοδεύει εἰς τοὺς τακτικοὺς στρατιώτας παράδες 30 μόνον.

Δόξα τῷ Θεῷ, ἀπὸ τὰς 4 τοῦ παρελθόντος Ἀπριλλίου, ὅσους τακτικὸς ἐπεσκευθην, κατὰ τὰ ἔγγραφα τῆς Πολιτικῆς Φρουρᾶς κ. Βιτζέντζον Πιζ καὶ ταγματάρχην Καβάλλος, χωρὶς νὰ βλαφθῇ οὐδεὶς, συμποσοῦμενοι τοῦ ἄρ. 94 μέχρι τοῦδε, ἀνέλαβον τὴν ὑγείαν των.

Ἐξοχώτατε! ἡ ὀλίγη βοήθεια ἐμελλε νὰ γίνῃ ἀπὸ τὸν Δημόσιον στάτηρα ἐλήφθη παρὰ τοῦ κ. Ἐϊντέκ, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ Ἐκτάκτου Ἐπιτρόπου.

Μικρὰ καὶ ὀλίγη συλλογὴ ἔγεινε ἀπὸ τὸ Τελώνιον καὶ λοιπῶν, κατὰ τοὺς Καταλόγους. Ἦδη δὲ φθάσας εἰς ἄκραν ἀχρηματίαν, καὶ

* Ἐξοδα τροφῆς.

διόλου ὑστέρησιν τῶν ἀναγκαίων, ἀφορόντων τὴν ἀναντίρρητον διατήρησιν τοῦ Νοσοκομείου τούτου· καθυποβάλλω ὑπ' ὄψιν τῆς ἐξοχότητός της τὰ πραχθέντα μου, ἐξαιτούμενος τὴν δικαίαν καὶ φιλάνθρωπον διαταγὴν της, πρὸς ἀνακούφισιν τῶν παρελθόντων καὶ παρόντων δυστυχημάτων μου.

Μένω μὲ ὄλον τὸ ἀνήκον Σέβας

ὁ ἱατρὸς καὶ ἐπιστάτης τοῦ

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 17 Ἰουνίου 1828

τοῦ Ἐθνικοῦ Νοσοκομείου

[Στὴν 4η σελίδα :]

Πέτρος Στεφανίτζης

5345, Ναυπλίου Νοσοκομείου Ἐπισ(τάτης)

Ἄρ. 6

(ΓΑΚ, Γεν. Γραμματεία, φακ. 266)

(ἀρ) 5215 Ἐξοχώτατε

Καθυποβάλλουσα ἡ Γραμματεία εἰς τὴν ἐπίκρισιν τῆς Υ.Ε. τὰς ἐξετάσεις καὶ παρατηρήσεις τῶν ἐπὶ τούτῳ διορισθέντων διὰ τῶν ὑπ' ἀρ. 3140 καὶ 3141 διαταγῶν τριῶν ἱατρῶν καὶ τοῦ Διοικητοῦ Ναυπλίας περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ ἐνταῦθα νοσοκομείου ἀπὸ ἀρχᾶς τοῦ εἰς αὐτὸ διορισμοῦ τοῦ κ. Π. Στεφανίτζη καὶ ὡς ἱατροῦ καὶ ὡς ἐπιστάτου, δηλ. ἀπὸ τὸν Αὐγουστον τοῦ 1827 μέχρι τέλους Φεβρουαρίου τοῦ 1830, χρεωστεῖ ν' ἀναφέρῃ εἰς τὴν Υ.Ε., ὅτι κατὰ τὰς παρατηρήσεις καὶ ἐξετάσεις ταύτας, οἱ λογαριασμοὶ τοῦ κ. Στεφανίτζη ἐξετασθέντες ἰδιαίτερος ἀπὸ τὸν Διοικητὴν Ναυπλίας δι' ὄλον τὸ ρηθὲν διάστημα καὶ ὡς πρὸς ἔσοδα καὶ ὡς πρὸς τὰ ἐξοδα τοῦ νοσοκομείου, εὐρέθησαν ὀρθοὶ καὶ κατ' αὐτοὺς μένει νὰ λαμβάνῃ μέχρι τέλους Φεβρουαρίου τοῦ 1830 γρ. 8138:16 ἢ φ(οίνικες) 3.255:36 περὶ τῶν ὁποίων ἄς διατάξῃ ἡ Υ.Ε. τὰ δέοντα.

Σημειωτέον ὅτι εἰς τὰ χρήματα ταῦτα δὲν συμπεριλαμβάνονται οἱ μισθοὶ τοῦ κ. Στεφανίτζη, τοὺς ὁποίους κατὰ τὸ 1829 ὁ κ. Ράδος, Διοικητὴς τότε τῆς Ναυπλίας, εἶχε προσδιορίσει πρὸς γρ. 400 κατὰ μῆνα, καὶ ἀνέφερα περὶ τούτου εἰς τὴν Υ.Ε. γνωμοδοτῶν τότε νὰ τοὺς λάβῃ εἰς γραμμάτιον τῆς ἐθνικῆς Τραπεζῆς.

Ἡ Υ.Ε. ἄς ἀποφασίσῃ καὶ περὶ τούτου ὅ,τι δίκαιον.

Παρατηρεῖται ἐν τοσοῦτω πρὸς πληροφορίαν τῆς Υ.Ε. ὅτι κατὰ τὴν 10 Φεβρουαρίου καὶ 30 Ἀπριλίου τοῦ τρέχοντος ἔτους ἐδόθησαν εἰς τὸν κ. Στεφανίτζην, διὰ τοῦ Διοικητοῦ Ναυπλίας, φοίνικες τέσσαρες χιλιάδες καὶ ἐὰν θεωρηθῶσιν ὅτι τοῦ ἐδόθησαν πρὸς ἐξόφλησιν ἐξόδων μέχρι τέλους Φεβρουαρίου τοῦ 1830, τότε μένει νὰ χρεωστῇ

φοίνικες 744:64, οί όποιοι πρέπει νά έκπεσθοῦν άφ' όσα έχει νά λάβη άπό τούς λογαριασμούς τούς μετά τόν Φεβρουάριον τοῦ 1830.

Ἐν Ναυπλίῳ τῆ 4 Μαΐου 1831

Ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας
Ν. Σηηλιάδης

Ἄρ. 7

(ΓΑΚ, Γεν. Γραμματεία, φακ. 266)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Ὁ Γραμμ. τῆς Ἐπικρατείας.

Πρὸς τούς Ἱατροὺς κυρίους Δ. Μολδίνην,
Ν. Μαράτον καὶ Ν. Φωτεινὸν

Ὁ κύριος Π. Στεφανίτζης ἱατρὸς καὶ ἐπιστάτης τοῦ ἐνταῦθα Νοσοκομείου ἐπαρουσίασε τὸν ἐγκλειστον λογαριασμὸν ἐξόδων ἀπὸ ἀρχῆς Μαρτίου τοῦ 1830 ἔτους μέχρι τέλους Φεβρουαρίου τοῦ 1831 ἐξαιτῶν τὴν ἐξόφλησίν του.

Ἐχουσα ἤδη ἡ Κυβέρνησις δείγματα τῆς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐμπειρίας σας, σᾶς προσκαλεῖ νά λάβετε ὑπ' ὄψιν τὸν λογαριασμὸν τοῦτον καὶ νά τὸν ἐπεξεργασθῆτε καθ' ὄλην τὴν ἀκρίβειαν, ἀφ' οὗ προηγουμένως ἐξετάσετε καὶ πληροφορηθεῖτε πόσους ἀσθενεῖς ἐθεράπευσε, κατὰ τινὰ τρόπον ἐπεριποιήθη αὐτοὺς καὶ ὡς ἱατρὸς καὶ ἐπιστάτης, τίνας καὶ πόσους ὑπαλλήλους εἶχε, τί ἐπλήρωνε δι' αὐτοὺς καὶ δι' ἱατρικά, πόσα ἐμποροῦσαι νά εἶναι τὰ ἐξοδα τοῦ Νοσοκομείου καὶ τὰ παρόμοια.

Μετὰ τὰς ἐξετάσεις σας καὶ παρατηρήσεις ταύτας, θέλετε γνωμοδοτήσῃ, Κύριοι, ἐὰν καλῶς ἔχει ὁ λογαριασμὸς καὶ ἐὰν τὰ ἐξοδα εἶναι ὑπερβολικά ἢ μέτρια. Τὴν δὲ ἔκθεσίν σας θέλετε παραδώσῃ εἰς τὸν Διοικητὴν, ὅστις προσεκλήθη, νά εἰδοποιήσῃ τὴν Κυβέρνησιν καὶ αὐτὸς πόσα εἰσοδήματα εἶχε τὸ Νοσοκομεῖον καθ' ὅλον τὸ διαληφθὲν διάστημα.

Ἐὰν εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τῆς παρούσης, λάβετε χρεῖαν ἐγγράφων ἢ πληροφοριῶν, θέλετε τὰς ζητήσῃ ἀπὸ τὸν κύριον Π. Στεφανίτζην καὶ ἀπὸ τὸν Διοικητὴν Ναυπλίας, οἱ ὅποιοι καὶ προσκαλοῦνται ἐπ' αὐτῷ τούτῳ.

Ἐν Ναυπλίῳ τῆ 12 Μαΐου 1831

Ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας
Ν. Σηηλι(ιάδης)

Ἄρ. 8

(ΓΑΚ, Ἄρχ. Βλαχογιάννη, φάκ. 129, Ἑκτακτοὶ ἐπίτροποι καὶ προσωρινοὶ Διοικηταί, ἔντυπο, ἑλληνικά καὶ γαλλικά, στὸ ἑλληνικό: 2 Ἰουνίου 1832, στὸ γαλλικό: 14 Ἰουνίου 1832)

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Ἄπ' ὅλα τ' ἀγαθὰ τῆς ζωῆς ταύτης, ἡ ὑγεία εἶναι τὸ πολυτιμότερον καὶ προσφιλέστερον αὐτῆν ἐν ὅσῳ τὴν ἀπολαμβάνει τις δὲν τὴν στοχάζεται ὡς ἀγαθὸν καὶ δῶρον τοῦ Παναγάρχου Θεοῦ, ὅταν δὲ τὴν χάσῃ, τότε γνωρίζει, ὅτι τοῦ λείπει τὸ μέγιστον πάντων τῶν ἀγαθῶν.

Ἡ μὲν φύλαξις τῆς ὑγείας εἶναι σχεδὸν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ καθενός, ὅταν ζῆ μὲ δίαιταν, καὶ ἀπέχη ἀπὸ καταχρήσεις ὀλεθρίας εἰς αὐτὴν, ἡ δὲ ἀνάκτησις αὐτῆς στέκει εἰς τὴν τοῦ ἐμπείρου καὶ σοφοῦ ἱατροῦ. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ πλεονεξία (ἐναντία τοῦ ὄρκου τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν ἱατρῶν Ἰπποκράτους), ἐκυρίευσε τὰς ψυχὰς πολλῶν ἐξ αὐτῶν, δὲν δύναται κἀνεὶς τῶν πτωχῶν νὰ ἀπολαύσῃ τὴν ποθουμένην ὑγείαν, μὴ ἔχων χρήματα. Ὅθεν φιλανθρωπία καὶ συμπαθεία χρηστομιμήτῳ πρὸς αὐτοὺς κινούμενος, εἰδοποιῶ πρὸς ὅλους τοὺς ὁμογενεῖς μου πτωχοὺς Ἑλληνας, μικροὺς καὶ μεγάλους, νέους καὶ γέροντας, ὅστις ἔχει χρεῖαν συμβουλῆς ἱατροῦ ἢ ἱατρικῶν, ἃς ἔρχεται ἐλευθέρως εἰς τὸ Ἀ'. Ἐθνικὸν Νοσοκομεῖον Ναυπλίου, καὶ θέλει λαμβάνει καὶ συμβουλήν, καὶ ἱατρικὰ χωρὶς λεπτοῦ. Ἐρρωσθε.

Ὁ ἱατρὸς καὶ χειροῦργος
Π. Στεφανίτζης, Λευκάδιος

Τῆ 2 Ἰουνίου 1832
Ναύπλιον